

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย
ชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา
จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ (๕) และมาตรา ๓๒ ประกอบกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี แล้วแต่กรณี ซึ่งจากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๔ คน โดย นางสาวสายชล ภราดร ซึ่งเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในเกณฑ์ที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ (ซึ่งเป็นวันเริ่มต้นของปีงบประมาณ ๒๕๕๕)

ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ครั้ง คือ ครั้งที่หนึ่ง ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๓๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ ครั้งที่สอง ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ และครั้งที่สาม ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๓๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ หนังสือฉบับที่หนึ่งและฉบับที่สอง ส่งเป็นจดหมายลงทะเบียนตอบรับ ที่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ส่วนฉบับที่สามส่งเป็นจดหมายลงทะเบียนตอบรับ ตามภูมิลำเนา บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นภูมิลำเนาที่ปรากฏตามหลักฐานของสำนักทะเบียนกลาง กระทรวงมหาดไทย (จังหวัดอุทัยธานี) ปรากฏหลักฐานตามใบตอบรับของไปรษณีย์ว่า มีผู้รับแทนผู้ถูกร้องทั้งสามฉบับ คือ ฉบับที่หนึ่ง ผู้รับแทนเป็นคนในบ้าน ชื่อ เพียว หัสแดง รับเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ฉบับที่สอง ผู้รับแทนเป็นพนักงาน ชื่อ เทียบ สัจจมี รับเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕ และฉบับที่สาม ผู้รับแทนเป็นพนักงาน ชื่อ เทียบ สัจจมี รับเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ โดยมีพยานบุคคล คือ นายไพรัตน์ บุตรน้อย เป็นเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์อำเภอ ลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ในขณะนั้น ยืนยันว่าได้นำจ่ายหนังสือฉบับที่สองและฉบับที่สามให้กับผู้ดูแล รีสอร์ท ซึ่งเป็นพนักงานของผู้ถูกร้องชื่อ เทียบ สัจจมี

ต่อมาสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งจังหวัดอุทัยธานี

ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ แจ้งผลการตรวจสอบว่าไม่สามารถติดต่อผู้ถูกร้อง เพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีแล้ว ด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน (จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน) ซึ่งเป็นคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีที่มีอยู่ ทำให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามนัยมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๐

นอกจากนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ถึงเลขาธิการ ป.ป.ส. ขอทราบข้อเท็จจริง กรณีสำนักงาน ป.ป.ส. มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ทราบรายละเอียดเพิ่มเติมว่า นางสาวสายชล ภราดร เป็นบุคคลเดียวกับนางชวลิตา เทพอาษา ซึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อ - สกุล หลายครั้ง และเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีพฤติการณ์ร่วมกับนายสมพงษ์ กาศิริ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้เป็นสามี ลักลอบจำหน่ายยาบ้าในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์มาเป็นเวลานาน โดยนายสมพงษ์ กาศิริ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ จับกุมในข้อหาเมียเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ ในขณะที่ผู้ถูกร้องเอง ก็อยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ผู้ร้องได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ และมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จึงเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยส่งสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบให้ผู้ถูกร้อง ณ ภูมิลำเนา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พร้อมกับได้ปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาล เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๗ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ปรากฏว่า ที่ทำการไปรษณีย์ส่งสำเนาคำร้องคืน เพราะผู้ถูกร้องไม่อยู่ และเมื่อครบกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาลแล้ว ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องมีว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่ถูกถอดตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้.... “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า.....(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา.....”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้นๆ”

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยให้รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

พิจารณาแล้วเห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) และมาตรา ๒๕๒ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ (๕) และมาตรา ๓๒

กรณีเข้ารับตำแหน่งนั้น ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ต้องยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี แม้ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ครั้ง ตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ตามลำดับ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้ทราบ เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. สอบถามไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี และเลขาธิการ ป.ป.ส. ก็ได้ความว่า ผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พฤติการณดังกล่าว แสดงว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

ต่อมา สภากองการบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑ (๖) ด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน (จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน) ซึ่งเป็นคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีที่มีอยู่ และมีผลทำให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยก็ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหายื่นต่อศาลแล้ว ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ตามพฤติการณ์ดังกล่าวจึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑๓ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เถลิงวิเศษ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระภูณี นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัครโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน คือ นายจิระ บุญพจนสุนทร วินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง เพราะเห็นว่าผู้ร้องไม่มีอำนาจออกประกาศกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ การกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว จะต้องออกเป็นกฎหมายโดยผ่านกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภาเท่านั้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายพันธ์ จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระภู่น	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุธี สุทธิสมบุรณ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เสนอเรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

๑. นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ เนื่องจาก

(๑) เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ

(๒) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศฯ ข้อ ๒ ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน (เริ่มยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔)

ปรากฏว่าเมื่อพ้นระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดแล้ว ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชี กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อผู้ร้อง สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง เพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง ปรากฏตามเอกสารประกอบคำร้อง คือ

ครั้งที่ ๑ หนังสือฉบับที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๓๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ ส่งที่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี มีผู้รับชื่อ เพียว หัสแดง มีฐานะเป็นคนในบ้าน รับเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ครั้งที่ ๒ หนังสือฉบับที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ ส่งที่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี มีผู้รับชื่อ เทียบ สังข์มี ในฐานะเป็นพนักงาน รับเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕

ครั้งที่ ๓ หนังสือฉบับที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๓๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ส่งที่บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลระบำ อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี มีผู้รับชื่อ เทียบ สังข์มี ในฐานะเป็นพนักงาน รับเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ (ที่อยู่ของผู้ถูกร้องเป็นไปตามฐานข้อมูลการทะเบียนของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (จังหวัดอุทัยธานี) ซึ่งมีเจ้าหน้าที่รับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

ต่อมา พันโท กมล ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือ ฉบับที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๒๒ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณี นางสาวสายชล ภราดร ไม่ยื่นบัญชีฯ อีกทางหนึ่ง จังหวัดอุทัยธานีมีหนังสือ ที่ มท ๐๘๘๗.๓/๑๓๒ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ แจ้งผลการตรวจสอบว่าไม่สามารถติดต่อผู้ถูกร้องเพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา และสถานการณ์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้อง พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสถานการณ์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีแล้วด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน (จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน) ซึ่งเป็นคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสถานการณ์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ที่มีอยู่ ทำให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามนัยมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

นอกจากนี้ พันโท กมล ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช. ยังได้มีหนังสือฉบับที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๑๒๕๕ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ถึงเลขาธิการ ป.ป.ส. ขอทราบข้อเท็จจริงกรณีสำนักงาน ป.ป.ส. มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้องในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ทราบรายละเอียด

เพิ่มเติมว่า นางสาวสายชล ภราดร เป็นบุคคลเดียวกับ นางชาลิสา เทพอาษา ซึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อ-สกุลหลายครั้ง และเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีพฤติการณ์ร่วมกับ นายสมพงษ์ กาศิริ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้เป็นสามี ลักลอบจำหน่ายยาบ้าในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์มาเป็นเวลานาน โดยนายสมพงษ์ กาศิริ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ จับกุมในข้อหาซื้อขายยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ ในขณะที่ผู้ถูกร้องเองก็อยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินของ ป.ป.ส. ได้มีการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ลงมติว่าทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๐ รายการ รวมมูลค่าประมาณ ๕,๒๒๓,๖๑๒ บาท นั้นมีจำนวน ๕ รายการ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการฯ จึงได้มีคำสั่งที่ ๔๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ให้ยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ทั้งที่ดินและเงินฝากในธนาคาร คือ

(๑) ยึดสิทธิการครอบครองที่ดินเพื่อทำประโยชน์และสิ่งปลูกสร้าง “ลานสักกรีสมอร์ท” ซึ่งอยู่บนที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ทับเสลา จังหวัดอุทัยธานี รวม ๔ แปลง

(๒) อายัดบัญชีเงินฝากประจำและออมทรัพย์ในธนาคารต่างๆ อีก ๘ บัญชี

เนื่องจากผู้ถูกร้องมิได้ชี้แจงตอบหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. แต่อย่างใด ทั้งๆ ที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง ๓ ฉบับ ดังนั้น ในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียงว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ต่อไปว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๗ มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป กับทั้ง (๑) แจ้งให้ผู้ร้องทราบ (๒) ส่งสำเนา คำร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และ (๓) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจง แก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

ประเด็นในการพิจารณาและคำวินิจฉัย

เมื่อพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว เห็นว่า พยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอที่จะพิจารณาประเด็นตามคำร้องแล้ว โดยมีประเด็นที่จะพิจารณาว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ผู้ร้องกำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๔ คน ต้องยื่นบัญชีฯ ภายใน ๓๐ วัน กรณีเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔

การที่ผู้ร้องมีหนังสือถึงผู้ถูกร้องให้ชี้แจงเหตุผลในการไม่ยื่นบัญชีฯ ถึง ๓ ครั้ง แม้ผู้ถูกร้อง จะไม่ได้รับหนังสือด้วยตนเอง แต่ก็มีพยานหลักฐานเป็นใบตอบรับลงชื่อผู้รับหนังสือทั้งสามฉบับ และมี พยานบุคคล คือ นายไพรัตน์ บุตรน้อย เป็นเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์อำเภอลานสักในขณะนั้นยืนยันว่า เป็นผู้นำจ่ายหนังสือฉบับที่สองและฉบับที่สามให้กับพนักงานของผู้ถูกร้องชื่อ เทียบ สังข์มี เป็นผู้ลงชื่อ รับหนังสือจริง แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งแต่อย่างใด ประกอบกับได้ความจาก จังหวัดอุทัยธานี ตามหนังสือ ที่ มท ๐๘๘๗.๓/๑๓๒ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ว่า สาเหตุที่ ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องภายในกำหนดนั้น เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีการประชุมสมัยประชุมสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ และลงมติด้วยคะแนนเสียง ๑๘ เสียง (สมาชิก ทั้งหมด ๒๔ คน) ซึ่งเป็นคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอุทัยธานี ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามนัยมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วยสาเหตุที่ ผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายและหลบหนีคดีอาญาและยังได้รายละเอียดเพิ่มเติมจากสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ว่า ผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินของ ป.ป.ส. ได้มีการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ ลงมติว่าทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้อง จำนวน ๕ รายการ (ในจำนวน ๑๐ รายการ รวมมูลค่า ๕,๒๒๓,๖๑๒ บาท) เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการฯ จึงได้มีคำสั่งที่ ๔๘๒/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ให้ยึดและอายัดทรัพย์สินดังกล่าว

นอกจากนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัยแล้วได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ พร้อมกับปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาล ตามข้อกำหนดฯ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ตามลำดับ ปรากฏว่า ที่ทำการไปรษณีย์ผู้นำส่งหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องได้ส่งคืนสำเนาคำร้องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีหมายเหตุว่า “ไม่ได้อยู่ที่หมู่ ๖ นานแล้ว” ประกอบกับครบกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาลแล้ว (ปิดประกาศ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๗) ก็ยังไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีและองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้เกิน ๑๐๐ ล้านบาท อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ ซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มีรายได้ตามประกาศดังกล่าว เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ (๕) และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งแล้วแต่กรณี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒

ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันครบรอบงบประมาณประจำปี ๒๕๕๔ ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ และต้องยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีมติให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง

กรณีตามคำร้องนี้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด (ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓) ซึ่งทำให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ (ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีผลทำให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔) แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง เมื่อผู้ร้องมีหนังสือโดยทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง (ปรากฏหลักฐานว่า มีผู้อื่นรับหนังสือแทนทั้ง ๓ ครั้ง) ก็ไม่ได้รับการติดต่อกลับจากผู้ถูกร้อง ทั้งยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่า สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายและหลบหนีคดีอาญา ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ ด้วย นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงยังปรากฏด้วยว่า ผู้ถูกร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. และอยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติดตามหมายจับของ สก.อ. เมืองอุทัยธานี ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินของ ป.ป.ส. ก็ได้ลงมติ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ให้ยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้องจำนวน ๕ รายการ (จากทั้งหมด ๑๐ รายการ มูลค่ารวม ๕,๒๒๓,๖๑๒ บาท) เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ก็ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาขึ้นต่อศาลภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ปิดประกาศปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดแล้วผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่อย่างไรก็ตามพฤติการณ์ที่กล่าวมาจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพอนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาติสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ส่งคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง สรุปความได้ว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี แล้วแต่กรณี กรณีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด อุทัยธานี จากการตรวจสอบปรากฏว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว มีผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๔ ราย โดยนางสาวสายชล ภราดร เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีตามประกาศผลการเลือกตั้งของอำเภอลานสัก ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๒ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน (เริ่มยื่นบัญชีตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔) และประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ปรากฏว่าเมื่อพ้นระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

การทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดแล้ว นางสาวสายชล ภราดร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือถึงนางสาวสายชล ภราดร เพื่อให้ชี้แจงถึงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวม ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๓๕ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕

ครั้งที่ ๓ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๓๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ประสานไปยังจังหวัดอุทัยธานี ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๒๒ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ได้รับความปรากฏตามหนังสือจังหวัดอุทัยธานี ที่ มท ๐๘๘๗.๓/๑๓๒ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ว่าสาเหตุที่นางสาวสายชล ภราดร มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดนั้น เนื่องจากนางสาวสายชล ภราดร อยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีการประชุมสมัยประชุมสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ เพื่อพิจารณาถึงสมาชิกภาพของนางสาวสายชล ภราดร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เขตอำเภอลานสัก ที่ได้กระทำผิดกฎหมายและหลบหนีคดีอาญาไป และที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้ลงมติให้นางสาวสายชล ภราดร พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน (จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน) ทำให้สมาชิกภาพของนางสาวสายชล ภราดร สิ้นสุดลง ตามนัยมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๐

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียงว่า นางสาวสายชล ภราดร จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ต่อไป จึงเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ซึ่งขาดนางสาวสายชล ภราดร จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

บทบัญญัติแห่งกฎหมายและประกาศที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

“มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

“มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

“มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

(๗) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภา

กรุงเทพมหานคร

(๘) ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลนคร

(๙) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

“มาตรา ๓๒ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่งตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้นๆ”

พิเคราะห์แล้ว ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ

(๑) องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าห้าล้านบาท

(๒) องค์กรบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท

(๓) เทศบาลตำบลและเทศบาลเมืองที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท

(๔) เมืองพัทยา ที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท

แต่ตามบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ได้กำหนดตัวบุคคล “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ไว้หกประเภทที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่เป็นปัญหาคดีนี้คือผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามมาตรา ๒๕๑ (๖) ถ้อยคำตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่า ผู้บริหารท้องถิ่นก็ดีหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นก็ดี ที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต้องเป็นกรณี “ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งมีความหมายว่า บัญญัติโดยผ่านกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภา รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมาตรา ๔ บัญญัติถึงนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า (๗)

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (๘) ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลนคร (๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” พิจารณาคำแล้ว มาตรา ๔ ดังกล่าว ได้บัญญัติถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มาจากผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นใน (๗) และ (๘) ไว้ชัดเจนแต่ใน (๕) กลับบัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสามารถกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้กำหนดเกณฑ์รายได้ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ เห็นว่า การกำหนดดังกล่าวถือว่า ไม่ได้ผ่านกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไม่มีอำนาจออกประกาศกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ได้ เนื่องจากประกาศเช่นว่านี้ไม่ใช่ “ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ที่ออกโดยผ่านกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) เมื่อได้วินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ปัญหาอื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เสนอเรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ข้ออ้างและเหตุผลโดยสรุปของผู้ร้องปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เมื่อนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้องมิได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้อง ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ตามคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งผู้ถูกร้องอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศฉบับดังกล่าว จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายใน ๓๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ (๑) คือภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ เมื่อผู้ถูกร้องฝ่าฝืนและมีได้ชี้แจงเหตุผลในการไม่ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าวต่อผู้ร้องและศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผู้ถูกร้องหลบหนีการจับกุมในคดีอาญา จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งตามที่ผู้ร้องกล่าวหา ส่วนข้อหาไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ กรณีเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ผู้วินิจฉัยเห็นว่าไม่อาจเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่งได้ เนื่องจากข้อความในมาตรานี้ไม่สามารถครอบคลุมการฝ่าฝืนของผู้ที่พ้นจาก

ตำแหน่งแล้ว เหตุผลในเรื่องนี้ผู้วินิจฉัยได้กล่าวไว้โดยละเอียดในคำวินิจฉัยส่วนคนที่ ๒๐/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ ระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องกับพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงไม่มีความผิดในข้อหานี้ แม้จะไม่ได้ชี้แจงต่อผู้ร้องและศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง จึงต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ส่วนข้อหาอื่นให้ยก

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงมวณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอายา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอายา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ได้ความว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ (๕) และมาตรา ๓๒ ประกอบกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี แล้วแต่กรณี

จากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๔ คน โดย นางสาวสายชล ภราดร ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในเกณฑ์ที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑

วรรคหนึ่ง (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ (ซึ่งเป็นวันเริ่มต้นของปีงบประมาณ ๒๕๔๕)

ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่หนึ่ง ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๓๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๕

ครั้งที่สอง ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๕ และ

ครั้งที่สาม ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๓๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๕

หนังสือฉบับที่หนึ่งและฉบับที่สอง ส่งเป็นจดหมายลงทะเบียนตอบรับ ที่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ส่วนฉบับที่สามส่งเป็นจดหมายลงทะเบียนตอบรับ ตามภูมิลำเนา ณ บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นภูมิลำเนา ที่ปรากฏตามหลักฐานของสำนักทะเบียนกลาง กระทรวงมหาดไทย (จังหวัดอุทัยธานี)

ปรากฏหลักฐานตามใบตอบรับของไปรษณีย์ว่า มีผู้รับแทนผู้ถูกร้องทั้งสามฉบับ คือ ฉบับที่หนึ่ง ผู้รับแทนเป็นคนในบ้าน ชื่อ เพียว หัสแดง รับเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ฉบับที่สอง ผู้รับแทน เป็นพนักงาน ชื่อ เทียบ สัจจมี รับเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๕ และฉบับที่สาม ผู้รับแทนเป็น พนักงานชื่อ เทียบ สัจจมี รับเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕ โดยมีพยานบุคคล คือ นายไพรัตน์ บุตรน้อย เป็นเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ในขณะนั้น ยืนยันว่าได้นำจ่ายหนังสือ ฉบับที่สองและฉบับที่สามให้กับผู้ดูแลรีสอร์ท ซึ่งเป็นพนักงานของผู้ถูกร้องชื่อ เทียบ สัจจมี

ต่อมาสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๖ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัด อุทัยธานี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จังหวัด อุทัยธานีได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖ แจ้งผลการตรวจสอบว่า ไม่สามารถติดต่อผู้ถูกร้อง เพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน

๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีแล้ว ด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน (จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน) ซึ่งเป็นคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีที่มีอยู่ ทำให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามนัยมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๐

นอกจากนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ถึงเลขาธิการ ป.ป.ส. ขอรบข้อเท็จจริง กรณีสำนักงาน ป.ป.ส. มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ทราบรายละเอียดเพิ่มเติมว่า นางสาวสายชล ภราดร เป็นบุคคลเดียวกับนางชาลีสา เทพอาษา ซึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อ - สกุล หลายครั้ง และเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีพฤติการณ์ร่วมกับนายสมพงษ์ กาศิริ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้เป็นสามี ลักลอบจำหน่ายยาบ้าในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์มาเป็นเวลานาน โดยนายสมพงษ์ กาศิริ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์จับกุมในข้อหามียาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ ในขณะที่ผู้ถูกร้องเอง ก็อยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ผู้ร้องได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ และมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จึงเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีต้องด้วยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ จึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยส่งสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบให้ผู้ถูกร้อง ณ ภูมิลำเนา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พร้อมกับได้ปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาล เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๗ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ปรากฏว่า ที่ทำการไปรษณีย์ส่งสำเนาคำร้องคืน เพราะผู้ถูกร้องไม่อยู่ และเมื่อครบกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาลแล้ว ผู้ถูกร้องก็มีได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องมีว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

(๑) - (๘)

(๙) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มียู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้อื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้นๆ”

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยให้รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

พิจารณาแล้วเห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว ซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้องภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) และมาตรา ๒๕๒ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ (๕) และมาตรา ๓๒

กรณีเข้ารับตำแหน่งนั้น ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ต้องยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ปราบกฏว่า เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี แม้ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ครั้ง ตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ตามลำดับ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้ทราบ เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. สอบถามไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี และเลขาธิการ ป.ป.ส. ก็ได้ความว่า ผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พฤติการณ์ดังกล่าวถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

ต่อมา สภากงการบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑ (๖) ด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน (จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน) ซึ่งเป็นคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีที่มีอยู่ และมีผลทำให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ถือได้ว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยก็ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหายื่นต่อศาลแล้ว ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ตามพฤติการณ์จึงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เช่นเดียวกัน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑๓ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางสาวณีย์ อิศวโรจน์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือ นางชาลิสสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน คือ นายจิระ บุญพจนสุนทร วินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง เพราะเห็นว่าผู้ร้องไม่มีอำนาจออกประกาศกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ การกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว จะต้องออกเป็นกฎหมายโดยผ่านกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภาเท่านั้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

สรุปข้อเท็จจริง

ประธานกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ เสนอคำร้องของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

๑. นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๒ และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒

๒. การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ของนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา (๑) เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท ให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ

(๒) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๕ บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศฯ ข้อ ๒ ดังนั้น ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๔ คน จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน (เริ่มยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๕)

๓. เมื่อพ้นระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดแล้ว นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา มิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือถึงนางสาวสายชล ภราดร เพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๓๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕

ครั้งที่ ๓ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๓๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕

โดยหนังสือทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าว ได้ส่งเป็นจดหมายลงทะเบียนตอบรับถึงนางสาวสายชล ภราดร หนังสือฉบับที่หนึ่งและฉบับที่สอง ส่งที่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ส่วนฉบับที่สามส่งที่บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นภูมิลำเนาที่ปรากฏตามหลักฐานของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง (จังหวัดอุทัยธานี) โดยปรากฏหลักฐานตามใบตอบรับในประเทศว่า หนังสือฉบับแรก ผู้ที่อาศัยอยู่ในสถานที่ดังกล่าว ชื่อ เพียว หัสแดง เป็นผู้รับหนังสือไว้แทนในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ส่วนหนังสือฉบับที่สองและสาม ลูกจ้างซึ่งทำงานอยู่ในรีสอร์ทของ นางสาวสายชล ภราดร ชื่อ เทียบ สังข์มี เป็นผู้รับไว้ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ ตามลำดับ

ต่อมาสำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๒๒ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ไปยังจังหวัดอุทัยธานี ได้รับความปรากฏตามหนังสือจังหวัดอุทัยธานี ที่ มท ๐๘๘๗.๓/๑๓๒ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ว่า สาเหตุที่นางสาวสายชล ภราดร มิได้ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดนั้น เนื่องจากนางสาวสายชล ภราดร อยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีการประชุมสมัยประชุมสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕

เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ เพื่อพิจารณาถึงสมาชิกภาพของนางสาวสายชล ภราดร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เขตอำเภอลานสัก ที่ได้กระทำผิดกฎหมายและหลบหนีคดีอาญาไป ซึ่งที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้ลงมติให้นางสาวสายชล ภราดร พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน (จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน) ซึ่งเป็นคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีที่มีอยู่ ทำให้สมาชิกภาพของนางสาวสายชล ภราดร สิ้นสุดลง ตามนัยมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

๔. นอกจากนี้สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือ ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๑๒๕๕ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ทำให้ทราบรายละเอียดเพิ่มเติมว่า นางสาวสายชล ภราดร เป็นบุคคลเดียวกันกับนางชาลิสา เทพอาษา ซึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อ-สกุล หลายครั้ง และเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีพฤติการณ์ร่วมกับนายสมพงษ์ กาศิริ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้เป็นสามี ลักลอบจำหน่ายยาบ้าในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์มาเป็นเวลานาน โดยนายสมพงษ์ กาศิริ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ จับกุมในข้อหาซื้อขายยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ ในขณะที่นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา เอง ก็อยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินของ ป.ป.ส. ได้มีการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงมติว่าทรัพย์สินทั้งหมดของนางสาวสายชล ภราดร จำนวน ๑๐ รายการ รวมมูลค่าประมาณ ๕,๒๒๓,๖๑๒ บาท นั้น มีจำนวน ๕ รายการ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการฯ จึงได้มีคำสั่งที่ ๔๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ให้ยึดและอายัดทรัพย์สินของนางสาวสายชล ภราดร ทั้ง ๕ รายการ ดังนี้

๑) ยึดสิทธิการครอบครองที่ดินเพื่อทำประโยชน์และสิ่งปลูกสร้าง “ลานสัก รีสอร์ท” ซึ่งอยู่บนที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ทับเสลา จังหวัดอุทัยธานี อันประกอบด้วย

๑.๑) ที่ดินแปลงเลขที่ ๑๒๕๐ เนื้อที่ประมาณ ๑๗ ไร่ ๘๐ ตารางวา

๑.๒) ที่ดินแปลงเลขที่ ๑๒๕๑ เนื้อที่ประมาณ ๓๘ ไร่ ๒ งาน ๔๐ ตารางวา

๑.๓) ที่ดินแปลงเลขที่ ๑๕๒๑ เนื้อที่ประมาณ ๑ งาน

๑.๔) ที่ดินแปลงเลขที่ ๒๕๓๑ เนื้อที่ประมาณ ๑ ไร่ ๕๑.๕ ตารางวา

๒) आयัดเงินฝากในบัญชีเงินฝากประจำ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาอุทัยธานี เลขที่บัญชี ๓๓๐-๒-๑๕๕๕๘-๑ ชื่อบัญชี นางสาวสายชล ภราดร พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว

๓) आयัดเงินฝากในบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาถนนสวรรคร์วิถี นครสวรรค์ เลขที่บัญชี ๔๖๗-๐-๒๗๕๕๘-๕ ชื่อบัญชี นางชาลิสสา เทพอาษา พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว

๔) आयัดเงินฝากในบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาชัยนาท เลขที่บัญชี ๓๘๒-๐-๓๖๓๓๑-๕ ชื่อบัญชี นางชาลิสสา เทพอาษา พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว

๕) आयัดเงินฝากในบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาหนองฉาง เลขที่บัญชี ๓๕๖-๐-๔๑๐๗๐-๖ ชื่อบัญชี นางสาวสายชล ภราดร พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว

๖) आयัดเงินฝากในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาถนนสวรรคร์วิถี นครสวรรค์ เลขที่บัญชี ๒๘๑-๒-๒๘๘๖๐-๔ ชื่อบัญชี นางสาวสายชล ภราดร พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว

๗) आयัดเงินฝากในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอุทัยธานี เลขที่บัญชี ๑๕๕-๒-๑๖๗๐๕-๗ ชื่อบัญชี นางชาลิสสา เทพอาษา พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว

๘) आयัดเงินฝากในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาหนองฉาง เลขที่บัญชี ๒๑๖-๒-๑๗๓๘๐-๗ ชื่อบัญชี นางสาวสายชล ภราดร พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว

๙) आयัดเงินฝากในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาลานสัก เลขที่บัญชี ๓๔๕-๒-๑๓๘๗๕-๔ ชื่อบัญชี นางชาลิสสา เทพอาษา และนายสมพงษ์ กาศิริ พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว

ส่วนทรัพย์สินอื่นอีก ๑ รายการ คือเงินฝากในบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๖๑๕-๑-๖๕๕๐๕-๘ ปรากฏหลักฐานว่าได้จากการประกอบอาชีพโดยสุจริต และไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อกฎหมาย

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณียื่นเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณียื่นพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามี การกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๓๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามี การกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้น ได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว

มาตรา ๑๑๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และ เอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือ ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประเด็นการวินิจฉัย

นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสสา เทพอายา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

กรณีตามคำร้อง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสสา เทพอายา ผู้ถูกร้อง เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี

รายได้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๕ แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง เมื่อผู้ร้องมีหนังสือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง ก็ไม่ได้รับการติดต่อกลับจากผู้ถูกร้อง ทั้งยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่าสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายและหลบหนีคดีอาญา ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ นอกจากนี้ข้อเท็จจริงยังได้ความอีกว่าผู้ถูกร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. และอยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติด ตามหมายจับของ สภ.อ. เมืองอุทัยธานี ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินของ ป.ป.ส. ก็ได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ให้ยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง จำนวน ๕ รายการ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยก็ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหายื่นต่อศาลภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาล ปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดแล้ว ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด ตามพฤติการณ์ที่กล่าวมาจึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระภูมิต ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้วินิจฉัยชี้ขาด กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพออาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีคำร้องลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพออาษา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ดังนี้

๑. นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพออาษา ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตั้งแต่วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีรายได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ซึ่งไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง วันพ้นตำแหน่ง และวันพ้นตำแหน่งครบหนึ่งปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องจึงต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง วันพ้นจากตำแหน่ง และวันพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี โดยจะต้องยื่นกรณีเข้ารับตำแหน่งในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในกำหนดและไม่ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งด้วย

๒. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงรวม ๓ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๓๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ ครั้งที่ ๓ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๓๓ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ แต่ไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกร้อง

ต่อมา พันโท กมล ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๒๒ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีผู้ถูกร้อง ไม่ยื่นบัญชีฯ อีกทางหนึ่ง จังหวัดอุทัยธานีมีหนังสือ ที่ มท ๐๘๘๗.๓/๑๓๒ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ แจ้งผลการตรวจสอบว่า ไม่สามารถติดต่อผู้ถูกร้องเพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา และสถานการณ์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีแล้ว ด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน (จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน) ซึ่งเป็นคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีที่มีอยู่ ทำให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามนัยมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๐

นอกจากนี้ พันโท กมล ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๑๒๕๕ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ถึงเลขาธิการ ป.ป.ส. ขอทราบข้อเท็จจริงกรณีสำนักงาน ป.ป.ส. มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้องในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทำให้ทราบรายละเอียดเพิ่มเติมว่า นางสาวสายชล ภราดร เป็นบุคคลเดียวกับ นางชาลิสา เทพอาษา ซึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อสกุลหลายครั้ง และเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีพฤติการณ์ร่วมกับ นายสมพงษ์ กาศิริ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้เป็นสามี ลักลอบจำหน่ายยาบ้าในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์มาเป็นเวลานาน โดยนายสมพงษ์ กาศิริ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ จับกุมในข้อหาซื้อขายยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ ในขณะที่ผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินของ ป.ป.ส. ได้มีการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ลงมติว่าทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๐ รายการ รวมมูลค่าประมาณ ๕,๒๒๓,๖๑๒ บาท นั้น มีจำนวน ๕ รายการ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งที่ ๔๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ให้ยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้องดังกล่าวไว้

๓. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ ๘ เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง และส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียน แต่ส่งไม่ได้จึงปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาล เมื่อครบกำหนดแล้วผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

ฯลฯ

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรับพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒
มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ฯลฯ

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี

ฯลฯ

(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๒ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ

มาตรา ๓๓ การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่ง หรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในกำหนด ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือไม่ เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น และ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณี เข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ และต้องยื่นกรณีพ้นตำแหน่งตามที่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ กำหนดไว้ ผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างหลบหนีหมายจับในคดีอาญา และไม่ได้ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาล ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในกำหนดสามสิบวันต่อคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางซาลิสตา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจาก ตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ สรุปได้ว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา (ผู้ถูกร้อง) เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด (ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศฯ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓) ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ (ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเริ่มต้นปีงบประมาณ ๒๕๕๕) ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง (ตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ตามลำดับ) ผู้ถูกร้องก็มีได้ชี้แจงเหตุผลการไม่ยื่นบัญชีฯ และมีได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องในกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี แต่อย่างไร และยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายและหลบหนีคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง ในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี และได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ และปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาลแล้ว ปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดผู้ถูกร้องก็มีได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

“มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

“มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณียื่นเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณียื่นพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

“มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามี การกระทำความผิดแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

“มาตรา ๓๔ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามี การกระทำความผิดแล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิด ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือน กิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

“มาตรา ๑๑๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และ เอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ข้อพิจารณาและการวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ผู้ร้องกำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๔ คน ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายใน ๓๐ วัน กรณีเข้ารับตำแหน่ง

ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนด ๓๐ วัน ในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่ผู้ถูกร้อง ก็มีได้ดำเนินการตามหน้าที่ที่กฎหมายบังคับไว้ ต่อมาสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ทำให้ผู้ถูกร้องหมดสมาชิกภาพลงผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อผู้ร้องภายใน ๓๐ วัน คือภายในวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี อีกโสดหนึ่ง ผู้ร้องได้แจ้งและเตือนผู้ถูกร้องหลายครั้ง ผู้ถูกร้อง ก็ยังมีได้ดำเนินการตามหน้าที่แต่อย่างใด คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องได้สืบสวนติดตามเกี่ยวกับผู้ถูกร้อง ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า นางสาวสายชล ภราดร ผู้ถูกร้อง เป็นบุคคลเดียวกับนางชาลิสา เทพอาษา ซึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อ-สกุล หลายครั้ง และเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติด ของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีพฤติการณ์ร่วมกับนายสมพงษ์ กาศิริ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้เป็นสามี ลักลอบจำหน่ายยาบ้าในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์มาเป็นเวลานาน โดย นายสมพงษ์ กาศิริ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ จับกุมในข้อหาซื้อขายยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ในขณะที่ผู้ถูกร้องเอง ก็อยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ซึ่งคณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สินของ ป.ป.ส. ได้มีการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ลงมติว่าทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๐ รายการ รวมมูลค่าประมาณ ๕,๒๒๓,๖๑๒ บาท นั้น มีจำนวน ๕ รายการ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการฯ จึงได้มี คำสั่งที่ ๔๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ให้ยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ทั้ง ๕ รายการ

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ตามกฎหมายในการที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หนี้สินฯ ตามที่กฎหมายกำหนดต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งในกรณีเข้ารับตำแหน่งทางการเมืองและ ในกรณีการพ้นจากตำแหน่ง แต่มีได้กระทำการดังกล่าวทั้งสองกรณี โดยผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด จนถูกออกหมายจับ ต้องหลบหนีการจับกุม จนสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติให้พ้นจากตำแหน่ง และยังคงถูกสำนักงาน ป.ป.ส. ยึดและอายัดทรัพย์สิน อีกด้วย พฤติการณ์ที่ปรากฏถือได้ว่าเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และ เอกสารประกอบตามผลการสรุปของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา
จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ภาษีเข้ารับตำแหน่งและกรณี
พ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายมานิต วิทยาเต็ม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ข้อเท็จจริง สรุปว่า ผู้ถูกร้อง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ แต่พ้นจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีไปโดยมติของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบ ต่อผู้ร้อง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่งและวันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) ประกอบมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๒ ประกอบประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง เรื่องกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ พ.ศ. ๒๕๕๒ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท ให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาฯ ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท เป็นไปตามเกณฑ์รายได้ดังกล่าว แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ กำหนด แม้ผู้ร้องจะได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าว

เมื่อพ้นระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดในกรณีเข้ารับตำแหน่ง รวม ๓ ครั้งแล้วก็ตาม ตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ และลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ตามลำดับ (ปรากฏตามเอกสารประกอบคำร้อง) และต่อมาผู้ร้องได้รับแจ้งจากจังหวัดอุทัยธานีว่า ผู้ถูกร้องหลบหนีคดีอาญา และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนด ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญฯ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยแจ้งให้ผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องพร้อมทั้งปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาลให้ผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจงแล้ว ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด

พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ยุติตามคำร้องโดยผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้งคัดค้าน ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีและองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้เกินหนึ่งร้อยล้านบาท อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศฯ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ (๕) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ซึ่งผู้ถูกร้องจะต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันครบรอบงบประมาณประจำปี ๒๕๕๔ ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ลงวันที่ ๑๘

ตุลาคม ๒๕๕๓ และต้องยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีมติให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ผู้ถูกร้อง ก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ กำหนดดังกล่าว

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช.ฯ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศฯ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในเวลาที่กำหนด และมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องทราบ ทั้งๆ ที่ผู้ร้องก็ได้มีหนังสือให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลในการไม่ยื่นบัญชีฯ ถึง ๓ ครั้งดังกล่าวแล้วข้างต้น รวมทั้งผู้ถูกร้องมิได้ชี้แจงเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชีฯ หรือดำเนินการยื่นบัญชีฯ ให้ถูกต้องครบถ้วน แม้จะปรากฏว่า ผู้ถูกร้องจะไม่ได้รับหนังสือแจ้งให้ชี้แจงด้วยตนเอง แต่ก็มีพยานหลักฐานเป็นใบไปรษณีย์ตอบรับ ประกอบคำยืนยันของนายไพรัตน์ บุตรน้อย เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ว่า มีผู้ลงชื่อรับแทนผู้ถูกร้อง ซึ่งถือได้เช่นเดียวกันว่าเป็นการรับของผู้ถูกร้อง ทั้งยังปรากฏอีกว่า เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีมติเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายและอยู่ระหว่างหลบหนีคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ถูกร้องก็มีได้ยื่นบัญชีฯ เช่นเดียวกัน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยก็ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่อย่างไร ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้...ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒...” พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในกำหนด ๓๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ซึ่งบัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตาม

มาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวและต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ...”

จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณเข้ารับตำแหน่งและกรณพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา (ผู้ถูกร้อง) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ สรุปได้ความว่า

นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา (ผู้ถูกร้อง) เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ เกณฑ์ดังกล่าว มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา มิได้ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าว กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวม ๓ ครั้ง ผู้ถูกร้องก็มิได้ชี้แจงเหตุผลแต่อย่างใด และยังคงมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง นอกจากนี้ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้อง

พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมาย และหลบหนีคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีมติเป็นเอกฉันท์ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้อง ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับและปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาลแล้ว ปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดผู้ถูกร้อง ก็มีได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เขตอำเภอลานสัก และองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้รวมเกิน ๑๐๐ ล้านบาท นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๒ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ปรากฏว่า เมื่อพ้นกำหนดให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา มิได้ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าว และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีหนังสือขอให้ชี้แจง รวม ๓ ครั้ง แต่ไม่มีการตอบ ปรากฏในภายหลังว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา อยู่ในระหว่างหลบหนีคดีอาญา และเมื่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติให้นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้ถูกร้อง ก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งแต่อย่างใด

จากข้อเท็จจริงที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีหนังสือให้นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา ชี้แจงกรณีที่ตนมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน

และหนังสือดังกล่าวถึง ๓ ครั้ง และผู้ถูกร้องมิได้ตอบหรือชี้แจงแต่อย่างใด และศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อกล่าวหา โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับและปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาลแล้ว ผู้ถูกร้องก็มิได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงเช่นกันนั้น ย่อมเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องทราบว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง แต่จงใจไม่ยื่นบัญชีดังกล่าวแล้ว เพราะถ้าผู้ถูกร้องไม่จงใจ ย่อมจะต้องรีบชี้แจงถึงเหตุผลว่า ทำไมตนจึงไม่ยื่น เมื่อทางสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีหนังสือให้ชี้แจง

นอกจากนี้ การที่นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา และอยู่ในระหว่างการหลบหนี ไม่เป็นเหตุให้เข้าใจได้ว่านางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ไม่ทราบว่าตนต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

จึงวินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง

๑. นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖)

๒. องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาทมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน สำหรับกรณีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีต้องถือกำหนดเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันเริ่มต้นของปีงบประมาณ ๒๕๕๕

๓. นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด สำนักงาน ป.ป.ช. จึงมีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง เพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง คือ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ตามลำดับ รวมทั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ประสานกับจังหวัดอุทัยธานี แต่ไม่สามารถติดต่อผู้ถูกร้องได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดอุทัยธานีด้วยคะแนนเสียง ๑๘ เสียง จากจำนวนสมาชิก ๒๔ เสียง มีผลให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑ (๖)

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๓ กำหนด จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๗ มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัย และแจ้งให้ผู้ร้องทราบ พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญ ณ ที่ทำการศาล เพื่อให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศ

เมื่อครบตามกำหนดเวลาในประกาศของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่ประการใด

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ และมาตรา ๒๕๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๒๕๑ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมียุ่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒ “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่ไม่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี้ และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณิตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๑ (๖) เมื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอายา ในฐานะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน ตั้งแต่วันเริ่มต้นปีงบประมาณ ๒๕๕๕ กรณีเข้ารับตำแหน่ง (ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔) แต่ปรากฏว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอายา ไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และมีได้ชี้แจงเหตุผลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แม้ว่าสำนักงาน ป.ป.ช. จะมีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง เพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง และสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ประสานกับจังหวัดอุทัยธานี แต่ไม่สามารถติดต่อกับผู้ถูกร้องได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างหลบหนีคดีอาญาในคดียาเสพติด นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ภายในสามสิบวันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงฟังได้ว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอายา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอายา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุรธรรม สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

สรุปข้อเท็จจริง

สรุปข้อเท็จจริงและกระบวนการพิจารณาเป็นไปตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อวินิจฉัย

พิจารณาแล้ว กรณีตามคำร้อง (กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ) ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด (ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓) ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ (ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีผลทำให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔) แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง (ปรากฏหลักฐานว่า มีผู้อื่นรับหนังสือแทนทั้ง ๓ ครั้ง) ก็ไม่ได้รับการติดต่อกลับจากผู้ถูกร้อง ทั้งยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่า สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายและหลบหนีคดีอาญา ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ ด้วย นอกจากนั้นข้อเท็จจริงยังได้ความอีกว่า ผู้ถูกร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. และอยู่ระหว่าง

การหลบหนีคดียาเสพติด ตามหมายจับของ สก.อ. เมืองอุทัยธานี ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินของ ป.ป.ส. ก็ได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ให้ยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง จำนวน ๕ รายการ (จากทั้งหมด ๑๐ รายการ มูลค่ารวม ๕,๒๒๓,๖๑๒ บาท) เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยก็ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด ตามพฤติการณ์ที่กล่าวมาจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

วินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้วินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ยื่นคำร้องว่า

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี แล้วแต่กรณี

จากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๕ บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว มีผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๔ ราย โดยนางสาวสายชล ภราดร ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในเกณฑ์ที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๒ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน

ปรากฏว่าเมื่อพ้นระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดแล้ว นางสาวสายชล ภราดร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือถึงนางสาวสายชล ภราดร เพื่อให้ชี้แจงถึงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวม ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๓๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕

ครั้งที่ ๓ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๓๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕

โดยหนังสือทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าว ได้ส่งเป็นจดหมายลงทะเบียนถึง นางสาวสายชล ภราดร หนังสือฉบับที่หนึ่งและฉบับที่สอง ส่งที่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ส่วนฉบับที่สาม ส่งที่บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นภูมิลำเนาที่ปรากฏตามหลักฐานของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง โดยปรากฏว่าหนังสือฉบับแรก เพียว หัสแดง ผู้ที่อาศัยอยู่ในสถานที่ดังกล่าวเป็นผู้รับหนังสือไว้แทนในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ส่วนหนังสือฉบับที่สองและฉบับที่สาม เทียบ สังข์มี ลูกจ้างซึ่งทำงานอยู่ในรีสอร์ทของ นางสาวสายชล ภราดร เป็นผู้รับหนังสือไว้ทั้ง ๒ ฉบับ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ ตามลำดับ

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ประสานไปยังจังหวัดอุทัยธานี ได้ทราบว่าสาเหตุที่นางสาวสายชล ภราดร มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดนั้น เนื่องจาก นางสาวสายชล ภราดร อยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีการประชุมสมัยประชุมสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ เพื่อพิจารณาถึงสมาชิกภาพของนางสาวสายชล ภราดร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เขตอำเภอลานสัก ที่ได้กระทำผิดกฎหมายและหลบหนีคดีอาญาไป ซึ่งที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีได้ลงมติให้นางสาวสายชล ภราดร พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน (จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน) ซึ่งเป็นคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีที่มีอยู่ ทำให้สมาชิกภาพของนางสาวสายชล ภราดร สิ้นสุดลง ตามนัยมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ยังได้ประสานงานไปยังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จึงทราบรายละเอียดเพิ่มเติมว่า นางสาวสายชล ภราดร เป็นบุคคลเดียวกันกับนางชาลิสา เทพอาษา ซึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อ-สกุล หลายครั้ง และเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติ

บุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีพฤติกรรมร่วมกับนายสมพงษ์ กาศิริ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้เป็นสามี ลักลอบจำหน่ายยาบ้าในพื้นที่จังหวัด นครสวรรค์มาเป็นเวลานาน โดยนายสมพงษ์ กาศิริ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ จับกุมในข้อหาซื้อขายยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕ ในขณะที่นางสาวสายชล ภราดร หรือ นางชาลิสา เทพอาษา เองก็อยู่ระหว่างการหลบหนีคดียาเสพติดตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียงว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนด

ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวสายชล ภราดร ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริง ของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษี ที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ ทุกหน้าด้วย

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่ถูกปลดตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรณการกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๕ บาท นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชวลิตา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและตาม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ คือ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อผู้ร้อง สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง เพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง ผู้ถูกร้อง มิได้ชี้แจงเหตุผลแต่อย่างใด

พิเคราะห์แล้ว เมื่อผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี และองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอุทัยธานีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้เกิน ๑๐๐ ล้านบาท อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ถูกร้องจึงเป็น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องจึงต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันครบรอบงบประมาณประจำปี ๒๕๔๔ และ ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันที่ สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีมติให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ ทั้งสองกรณี แม้สำนักงาน ป.ป.ช. จะมีหนังสือให้ผู้ถูกร้องชี้แจงถึง ๓ ครั้ง ผู้ถูกร้องก็มิได้ชี้แจงแต่ประการใด จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา สมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่ วันที่พ้นจากตำแหน่ง

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัครโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) (ผู้ร้อง) ได้เสนอคำร้องลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา (ผู้ถูกร้อง) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้องและเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปความได้ ดังนี้

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ ส่งคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) พร้อมเอกสารประกอบ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง ได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายใน ๓๐ วันทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี แล้วแต่กรณี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒

การที่นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หนี้สิน และเอกสารประกอบนั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่า

หนึ่งร้อยล้านบาท (กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัด) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้นเป็นเงินจำนวน ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้บริหารและสมาชิกขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ดังนั้น นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ในฐานะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ภายใน ๓๐ วัน ซึ่งต้องเริ่มยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ จนถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา มิได้ดำเนินการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ

สำนักงาน ป.ป.ช. จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผลการที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ เป็นจำนวนสามครั้ง กล่าวคือ ครั้งแรกเป็นหนังสือ ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๓๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ ส่งที่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีผู้รับเป็นคนในบ้านชื่อ เพียว หัสแดง เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ส่วนครั้งที่สองเป็นหนังสือ ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ ส่งที่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีผู้รับชื่อ เทียบ สังข์มี ในฐานะเป็นพนักงาน เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕ และครั้งที่สาม หนังสือ ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๓๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ส่งที่บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี (โดยเป็นการส่งไปให้ที่ที่อยู่ซึ่งแตกต่างจากครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง ทั้งนี้เป็นการส่งตามที่อยู่ซึ่งมีอยู่ในฐานข้อมูลการทะเบียนของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (จังหวัดอุทัยธานี) ซึ่งมีเจ้าหน้าที่รับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓) ซึ่งมีผู้รับชื่อ เทียบ สังข์มี ในฐานะพนักงาน เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕

ต่อมา พันโท กมล ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือลับถึงผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานีขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีนางสาวสายชล ภราดร ไม่ยื่นบัญชีฯ ซึ่งจังหวัดอุทัยธานีได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๘๘๗.๓/๑๓๒ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ แจ้งผลการตรวจสอบว่าไม่สามารถติดต่อผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจงเหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี (หมายจับที่ ๑๓/๒๕๕๔ วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔) และต่อมาสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕

ให้ผู้ถูกร้อง พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีแล้วด้วยคะแนนเสียง ๑๘ คะแนน จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๒๔ คน ซึ่งเป็นคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีที่มีอยู่ จึงทำให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามนัยมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

หลังจากนั้น พันโท กมล ประจวบเหมาะ ได้มีหนังสือติดต่อกับเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนางสาวสายชล ภราดร และจึงได้รับทราบจากผู้ถูกร้องมีหลายชื่อ เช่น นางชาลิสา เทพอาษา เนื่องจากมีการเปลี่ยนชื่อสกุลหลายครั้งซึ่งอาจเป็นเพราะต้องการหลบเลี่ยงการจับกุม เนื่องจากมีชื่อในทะเบียนประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีพฤติการณ์ร่วมกันค้ายาเสพติดประเภทยาบ้ากับสามี คือ นายสมพงษ์ กาศิริ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี และผู้ถูกร้องได้หลบหนีการจับกุม แต่ก็ถูกยึดอายัดทรัพย์สินต่างๆ ทั้งที่ดินและเงินฝากในบัญชีธนาคารต่างๆ

นอกจากนั้นมีพยานบุคคลชี้แจงสองเรื่อง คือ นายไพรัตน์ บุตรน้อย อดีตเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์อำเภอลานสัก ซึ่งชี้แจงว่าได้มีการส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ตอบรับให้นางสาวสายชล ภราดร จริง โดยส่งให้ที่รีสอร์ท ของนางสาวสายชลฯ และพลตำรวจตำรวจพิเศษ อำนวย คงกลิ่น ซึ่งชี้แจงเรื่องที่ถูกผู้ถูกร้องถูกยึดทรัพย์สินประเภทบ้านและรีสอร์ท

ในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนด และให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา (ผู้ถูกร้อง) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการ เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๗ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และส่งสำเนาคำร้องพร้อมเอกสารประกอบให้ผู้ถูกร้อง เพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญ ที่ทำการศาลให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

๓. ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

พิจารณาคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ตลอดจนเอกสารประกอบแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งหรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้

ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิด ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือน กิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า

“เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดหรือจงใจยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องแล้ว ประเด็นที่ต้องพิจารณาจึงมีเพียงว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้องจงใจ ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจาก ตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท (กรณีองค์กร บริหารส่วนจังหวัด) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตร ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี แล้วแต่กรณี และตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) โดยสภาองค์การ บริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ สำหรับกรณีเข้ารับตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน ฯ ทั้งที่ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแสดงเหตุผลในการไม่ยื่นบัญชีฯ ถึงสามครั้ง แม้ผู้ถูกร้องจะไม่ได้รับหนังสือนั้นไว้ด้วยตนเอง แต่ก็มีกรส่งให้ผู้ถูกร้องโดยถูกต้องแล้วและมีผู้รับไว้แทน

โดยมีพยานบุคคลยืนยัน เช่น นายไพรัตน์ บุตรน้อย อดีตเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ อำเภอลานสั๊ก ยืนยันว่า เป็นผู้จำหน่ายหนังสือฉบับที่สองและฉบับที่สามให้กับ นายเทียบ สังข์มี ซึ่งเป็นผู้ลงชื่อรับหนังสือจริง

สำหรับสาเหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ก็เพราะผู้ถูกร้องหลบหนีคดีอาญาตามหมายจับที่ ๑๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี จนกระทั่งภายหลังผู้ถูกร้อง ได้ถูกลงมติให้พ้นจากตำแหน่ง ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ถัดจากวันครบรอบปีงบประมาณประจำปี ๒๕๕๔ ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ต้องยื่นบัญชีฯ กรณี พ้นจากตำแหน่งภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันที่สภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีมติให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและต้องยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปี คือ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๖ แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีต่าง ๆ ดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนดผู้ถูกร้องจึงไม่ได้กระทำหน้าที่ที่ตนมีตามกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม มีปัญหาว่าการที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าวนั้น ผู้ถูกร้องมีความตั้งใจหรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่ามาตรการที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อตรวจสอบความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและ หนี้สิน ซึ่งหากภายหลังพบว่าทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติก็จะได้ตรวจสอบได้และกำหนดสภาพบังคับว่า หากบุคคลผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน หรือยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้ง ให้ทราบ โดยมีการกระทำเหล่านั้นด้วยความตั้งใจ บุคคลนั้นต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนด ต้องยื่นบัญชีฯ หรือนับแต่วันตรวจพบว่าการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดนั้น มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างระบบการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐขึ้นมาเพื่อสร้างความโปร่งใสในการใช้อำนาจ อันจะนำไปสู่การปฏิรูปการเมือง อันเป็นมาตรการ หนึ่งที่ใช้ควบคุมการใช้อำนาจรัฐเพื่อป้องกันมิให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน

ดังนั้น การที่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการปฏิรูปการเมือง การตีความมาตรา ๒๕๕ จึงต้อง พิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และพิจารณาคำแห่งที่ตั้งของมาตรา ๒๕๕ ที่อยู่ในหมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ด้วยเหตุดังกล่าว คำว่า “จงใจ” ในมาตรา ๒๕๕ จึงต้องประกอบด้วย การรู้ถึงการมีอยู่ของทรัพย์สินและหนี้สินนั้น และมีเจตนาในการปกปิดหรือไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สิน มาตรการดังกล่าวนี้จึงเป็นมาตรการที่ไม่ต้องอาศัยเจตนาพิเศษหรือการกระทำที่

มุ่งประสงค์เป็นพิเศษของผู้ที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินแต่ประการใด กล่าวคือ เพียงแต่รู้ว่าตนมีทรัพย์สินหรือหนี้สิน และรู้ว่าเป็นสิ่งที่ตนเองต้องกรอกข้อความเหล่านั้นลงในบัญชี ก็เพียงพอแล้ว

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาและพยานหลักฐานต่างๆ ในคดีนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ว่า กระทำโดยจงใจหรือไม่นั้น ย่อมเห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบอยู่แล้วว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ดังกล่าว แต่ไม่ยื่น ทั้งที่ได้รับหนังสือแจ้งจากสำนักงาน ป.ป.ช. ถึงสามฉบับ การที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ และไม่ชี้แจงเหตุที่ไม่ยื่นบัญชีฯ เพราะหลบหนีคดีอาญาตามหมายจับที่ ๑๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี นั้น ย่อมไม่สามารถอ้างได้ว่าไม่จงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าว

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบสำหรับกรณีการเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) และไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คือ ภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือภายในวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ เนื่องจากพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ครบหนึ่งปีนับแต่พ้นจากตำแหน่ง คือภายในวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๖ เนื่องจากครบหนึ่งปีเมื่อพ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๖

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ สำหรับกรณีเข้ารับตำแหน่งกรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี สำหรับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าว

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ได้ความว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒

ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศฯ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน (เริ่มยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔) เมื่อพ้นระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดแล้ว ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อผู้ร้อง สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง เพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ และครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ไปตามที่อยู่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้ถูกร้องมิได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วทั้งสามฉบับ แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจง

ต่อมา พันโท กมล ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๕๒๒ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณี นางสาวสายชล ภราดร ไม่ยื่นบัญชีฯ อีกทางหนึ่ง จังหวัดอุทัยธานีมีหนังสือ ที่ มท ๐๘๘๗.๓/๑๓๒ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ แจ้งว่า ผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญาไม่สามารถติดต่อ ผู้ถูกร้องได้ และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีแล้ว นอกจากจะสอบถาม จากจังหวัดอุทัยธานีแล้ว พันโท กมล ประจวบเหมาะ ยังได้สอบถามเลขาธิการ ป.ป.ส. ตามหนังสือลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๑๒๕๕ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เกี่ยวกับกรณีที่สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีคำสั่ง ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง เลขานุการ ป.ป.ส. ได้แจ้งให้ทราบว่านางสาวสายชล ภราดร หรือ นางชาลิสสา เทพอาษา เป็นบุคคลคนเดียวกัน และเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนค้ายาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีพฤติการณ์จำหน่ายยาเสพติดให้โทษร่วมกับนายสมพงษ์ กาศิริ ผู้ถูกร้องอยู่ในระหว่าง หลบหนีหมายจับของเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี คณะกรรมการตรวจสอบ ทรัพย์สินของ ป.ป.ส. ได้มีการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ลงมติว่า ทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๐ รายการ รวมมูลค่าประมาณ ๕,๒๒๓,๖๑๒ บาท นั้น มีจำนวน ๕ รายการ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราช บัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการฯ จึงได้มีคำสั่งที่ ๔๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ให้ยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และเงินฝากธนาคารรวม ๕ รายการ

ในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มี มติเป็นเอกฉันท์ว่า นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนด ให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ต่อไป และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอุทัยธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป โดยแจ้งให้ผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาล

คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้ว ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศฯ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน (เริ่มยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔) เมื่อพ้นระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดแล้ว ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อผู้ร้อง ปัญหาว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือไม่ ข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อผู้ร้อง สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องเพื่อให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ รวม ๓ ครั้ง ส่งไปตามที่อยู่ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้ถูกร้อง มีผู้ได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วทั้งสามฉบับ แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจง ต่อมา พันโท กมล ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช.

ได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีนางสาวสายชล ภราดร ไม่ยื่นบัญชีฯ อีกทางหนึ่ง จังหวัดอุทัยธานีมีหนังสือแจ้งว่าผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญา ไม่สามารถติดต่อผู้ถูกร้องได้ และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีแล้ว และเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วก็ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย นอกจากสอบถามจากผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานีแล้ว พันโท กมล ประจวบเหมาะ ยังได้สอบถามไปยัง เลขาธิการ ป.ป.ส. กรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ได้ทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์ร่วมกับนายสมพงษ์ กาศิริ จำหน่ายยาเสพติดให้โทษ ผู้ถูกร้องได้หลบหนีไป เห็นว่า ตามพฤติการณ์เชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ทราบว่า ตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและ พ้นจากตำแหน่งภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ โดยไม่ได้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ แสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ